

Kiwi soorten en rassen

Foto: Ger van Laak

Deze lijst is opgesteld in het kader van het KCNL-project 'Voedselbossen in Zuidoost Nederland'

Robert Knops
CITAVERDE Bedrijfsopleidingen
06-03-2020

Actinidia argute en purpurea (kiwibes)

De kiwibes is een klimplant met kleine kiwibessen eraan. De vrucht kan met schil en al gegeten worden. Sommige planten zijn parthenocarp en zijn dus onbevruucht pitloos. Echter de meeste vrouwelijke planten moeten door een mannelijke plant bestoven worden om vruchten te kunnen krijgen. Mannelijke planten woekeren vaak meer dan vrouwelijke planten. De vruchten kunnen indrogen aan de plant en zijn dan niet meer lekker. Verder is het moeilijk om te zien of de vruchten rijp zijn. Het zijn zoetzure vruchten, die sterker smaken dan een kiwi. Ze zijn minder sappig. Ze bezitten ook veel meer mineralen en vitamines. Een volwassen klimplant krijgt 21-28 kg kiwibessen. Ze dragen op tweejarige takken. Ze kunnen tientallen meters hoog worden en het leiden van kiwibessen is dan ook niet gemakkelijk. De planten zijn ontstaan in een landklimaat en lopen daardoor snel uit bij wat hogere temperaturen in het voorjaar. Hierdoor zijn ze gevoelig voor vorstschade. De plant is in winterrust goed winterhard. Ze hebben in de zomer behoefte aan een vochtige bodem. Oudere planten laten bij droogte bladeren vallen en beschermen zich zo. Jonge planten willen weleens helemaal uitdrogen en doodgaan. De plant heeft een voorkeur voor lichtzure bodem.

1. Bingo (PBR) (vrouw)

Een Poolse variëteit met kiwibessen die een lichte ananassmaak hebben. Hij heeft een sterke groei en bereikt een hoogte van 8 meter. Jaarlijks kent het ras een groei van 2 meter. Hij bloeit van mei tot begin juni. De vruchten rijpen vanaf eind september tot begin oktober. De bes is 3 cm lang en 2,5 cm breed en weegt 8-24 gram. Ze hebben een roze bloesem. De plant is winterhard tot -28°C.

2. Blütenwolke (man)

Een mannelijke bestuiver voor vrouwelijke rassen.

3. Cinderella (vrouw)

Een Beierse vruchtselectie. Dit ras heeft een hoog vitamine C gehalte. De bes heeft een goed zoetzuur gehalte en een verfrissende kiwismaak. De vruchten zijn geelgroen en het ras heeft een goede productie. De bes weegt 5-7 gram en is 2-3 cm groot. Ze zijn ovaal tot tonvormig. Ze rijpen vanaf begin oktober.

4. Fresh Jumbo (vrouw)

Een productieve, middelgrote (7-8 gram) en goed gevormde vruchtselectie. De bessen hangen in groepen bij elkaar. Het ras heeft een groene schil en groen vruchtvlees. Ze hebben een suikergehalte van 18 Brix en dat is heel hoog. Er is een goede zoetzuur balans. Het ras is in Beieren op het onderzoeksveld 'Veitshöchsheim' getest. De vruchten rijpen van september tot oktober.

5. Geneva (vrouw)

Het ras krijgt middelgrote groenrode bessen. Het is één van de vroegstrijpende. Ze hebben een goede smaak en worden snel zacht. Ze vallen af wanneer ze rijp zijn. Dit ras komt uit het Geneva Research Station. De bes is 3 tot 4 centimeter groot.

6. Ken's red (vrouw) *arguta* var. *cordifolia* x *melanandra*

Ken's red krijgt kleine paarse bessen (2-3 cm lang). Het vruchtvlees is rood. Het ras kent een goede productie en de vruchten hebben een uitgesproken goede smaak. De bessen hebben een hoog vitamine C, pectine, kalium, vitamine E, vitamine B complexen en antioxidanten gehalte. Ze rijpen vanaf september tot oktober. Ken's Red is een zaailing uit een veredelingsprogramma uit Nieuw-Zeeland van een fruit- en rozenkweker Ken Nobbs. De kweker heeft productieve rassen van *Actinidia arguta* var. *cordifolia* met de roodvruchte soort *Actinidia melanandra* gekruisd. Het ras wordt 5 meter hoog.

7. Honigbeere (man)

Een mannelijke plant. Een goede bestuiver voor vrouwelijke kiwibessen.

8. Jumbo / Ambrosia (vrouw)

Jumbo heeft een van de grootste kiwibessen. De bes is 5 cm groot. Het ras is productief en heeft geelgroene vruchten. Het is een Italiaanse variëteit. Ze rijpen vanaf september tot oktober.

9. Milano (man)

Een mannelijke plant. Wordt aangegeven als een van de beste pollenproduceerders.

10. Purpurnaja Sadovaja (vrouw) *purpurea*

Een *Actinidia purpurea* die in het wild in Peking 1958 op winterhardheid geselecteerd is. De vruchten rijpen vanaf september tot oktober. Ze zijn van binnen en buiten purperrood. De vruchten zijn onbehaard en 3,5 cm lang en 2,5 cm breed. De smaak is sappig en aromatisch. De plant is winterhard tot -30°C.

11. Red Jumbo (vrouw) *purpurea*

Een kiwibes met een rode binnen- en buitenkant. Waarschijnlijk ook een *Actinidia purpurea*. De vruchten rijpen vanaf eind september. De vruchten hebben een verfrissende kiwismaak.

12. Rogow (vrouw)

Een rijkdragende selectie uit Polen. Hij is geselecteerd in het SGGW arboretum in Rogów door Szczepan Marczyński. Hij is sinds 2010 te koop. Er is een goede bestuiving nodig om een optimale smaak te bereiken. De vruchten rijpen vanaf september tot oktober. Ze zijn geelgroen, ovaal, 3 cm lang en 2 cm breed, zoet en rijk aan vitamine C. Ze hebben een scherpe kiwismaak.

13. Rouge (vrouw) *purpurea*

De vruchten zijn 2-3 cm groot, roodschillig en met rood vruchtvlees. Ze zijn zoet en hebben een milde kiwismaak. Het ras is in Frankrijk geselecteerd. Ze rijpen van september tot oktober.

14. Scarlet September Kiwi® "Mirzan" (vrouw) *purpurea*

Een Pools ras met rode, smakelijke en zoete bessen. De bessen zijn ovaal, 3,5 cm lang en 2,5 cm breed. Dit is een van de vroegstrijpende kiwibessen. Ze rijpen van eind augustus tot half september.

15. Super Jumbo (vrouw)

Een groene, grootvruchtige (11g) en productieve kiwibes. Het is een sappige kiwibes met een goed aroma.

16. Vitikiwi (vrouw)

Een parhenocarp ras. Zonder bevruchten ontstaan er zaadloze kiwibessen. Jonge planten kunnen al kiwibessen vormen. De kiwi heeft een goed aroma en zoetzuur balans. Als de vruchten bestoven worden dan worden ze groter en hebben ze zaden.

17. Weiki (man)

Een mannelijke kiwibes. Een goede bestuiver voor diverse vrouwelijke rassen.

Actinidia chinensis en deliciosa (kiwi)

Deze groep omvat twee kiwi's. De chinensis met geel vruchtvlees, sterkere zoetzuur smaak en een minder behaarde vrucht. De houdbaarheid van de kiwi's is minder goed dan van groene kiwi's. De vruchtbaarheid van chinensis selecties is groot. Ze produceren veel bloemen en daardoor 30-50% meer vruchten per hectare dan groene kiwi's. De deliciosa hebben groen vruchtvlees en zijn onrijp zuur en rijp vooral zoet. Deze vruchten zijn sterk behaard. De vrucht is officieel een bes. Er zijn in principe mannelijke en vrouwelijke planten en zonder bestuiving zijn er geen vruchten. Van de deliciosa planten zijn er echter een paar rassen op de markt die eenhuizig zijn, maar deze planten zijn vaak minder productief en krijgen kleinere vruchten. De bloemen komen voor in groepjes van twee of soms drie. Bloemtrosjes van mannelijke planten met meerdere bloemen (meer dan 3) is een gunstige eigenschap, omdat de bijbloemen iets later bloeien dan de hoofdbloem en daarmee de bloeitijd verlengen. De bloemen van chinensis bloeien een stuk vroeger dan die van deliciosa. Daardoor bestuiven ze elkaar niet. Verder heeft chinensis kleine bloemen. Door het planten van verschillende rassen bestuivers wordt de oogstzekerheid van de vrouwelijke planten vergroot, vanwege de spreiding van bloeitijdstippen. Een mannelijke plant moet 5 tot 10 vrouwelijke planten kunnen bestuiven. De vruchten rijpen in Nederland laat af. Er wordt gezegd dat de vroegst rijpende eind oktober afrijpen, maar de meesten moeten aan de plant blijven tot de eerste vorst. Daarna moeten de vruchten binnen afrijpen. Een volwassen plant kan 30 kg vruchten krijgen. De deliciosa rassen hebben grote harige bladeren. De chinensis rassen hebben vrijwel onbehaarde takken en bladeren. De planten hebben veel organisch materiaal in de bodem nodig en voor aan te gaan ook een vochtige bodem voor minimaal 2 jaar. Kiwi's hebben de voorkeur voor een lichtzure bodem. De planten staan niet graag in de volle zon, maar hebben wel warme zomers nodig om goed te ontwikkelen. Ze zijn ontwikkeld in een landklimaat en lopen daardoor bij een warm voorjaar snel vorstschade op. Ze lopen namelijk snel uit. De planten zijn in de winterrust redelijk winterhard. Een goed ras worden gemiddeld uit 3000 zaailingen geselecteerd.

1. Abbot (vrouw) Actinidia deliciosa

Dit ras is ontdekt in 1920 door H. Wright (Auckland) of B.H. Just (Nord-Palmerstown). Mr. Abbott vermeerderde het ras het eerste. Abbott levert een tamelijk grote vrucht met een gewicht tussen 50 en 70 gram. De vrucht is langwerpig en versmalt sterk aan de vruchtsteel.

De vruchtsteel is ongeveer even lang als de vrucht zelf. De vruchtharen zijn langer, dichter en zachter dan die van Bruno. Het vruchtvlees van deze cultivar is transparant groen, licht geparfumeerd en gearomatiseerd. Wat betreft de sappigheid, zoetheid en zuurheid is hij gemiddeld. De smaak is relatief zacht. De vrucht rijpt vóór Hayward maar na Monty. Na de oogst zijn de vruchten goed bewaar- en handelbaar. Een goede kiwi en productief. Het ras bloeit laat.

2. Bruno (vrouw) *Actinidia deliciosa*

Dit ras is genoemd naar zijn schepper Bruno H. Just. Hij stamt uit 1920. De plant is groeikrchtig en productief. De bloei valt vroeg. De vruchten zijn langwerpig cilindrisch en donkerder van schil ten opzichte van de andere cultivars. Ze zijn zeer dicht bezet met korte borstelige haren en hebben een gemiddeld gewicht van 60 tot 70 gram. De vruchtsteel is kort, ongeveer de helft van de vrucht. Hoewel deze cultivar iets minder sappig is, heeft ze een goede eetkwaliteiten door het goede evenwicht tussen zoetheid en zuurheid. Bruno rijpt vroeger dan Hayward maar is minder lang houdbaar en minder goed bestand tegen manipulatie. Het ras is productief.

3. Goldy / Giallo (vrouw) *Actinidia chinensis*

De kiwi's rijpen rond september tot oktober. Dit is een bekende gele kiwi, maar niet zespri gold. Deze mag niet particulier verkocht worden. De vruchten zijn groot met weinig haar en hebben een mooie felgele kleur. De smaak is zeer zoet. Sommige bronnen geven aan dat dit ras zelfbestuivend is.

4. Green light (vrouw) *Actinidia deliciosa*

Dit is een mutant van Hayward die al vanaf oktober aan de plant afrijpt. Het zijn grote zoete vruchten met een elliptische tot cilindrische vorm en groen vruchtvlees. Ze zijn beperkt houdbaar. Voor een goede vruchtdracht moet er gesnoeid worden, zodat er voldoende licht overal bijkomt en er jonge takken gevormd worden. Het ras mag alleen met toestemming vermeerderd en verkocht worden (GREEN LIGHT® *Actinidia deliciosa* L. Europees octrooi no. 1433-1403). De eigenaar is Vivai Convi. De bloei valt laat (1/2 dagen voor Hayward). De plant kent een goede groeikracht. Met de juiste koeling kunnen de vruchten tot half februari bewaard worden.

5. Minkigold (vrouw) *Actinidia chinensis*

Actinidia chinensis 'Minkigold' produceert zoete, geelvruchtige en sappige kiwi's. Ze hebben de geur van appels. De vruchten hebben een doorsnede van 3-4 cm. Het is een productieve plant. De plant wordt 3 meter hoog en 1 meter breed. Het blad is donkergroen en in het voorjaar zijn er crèmewitte bloemen. Hij is winterhard tot -15° Celsius. Voor vruchtzetting is een mannelijke bestuiver nodig (Minkimale).

6. Minkimale (man) *Actinidia chinensis*

De kiwi 'Minkimale' is als ideale bestuiver van minkigold uitgezocht.

7. Solo (vrouw/man) *Actinidia deliciosa*

Actinidia deliciosa Solo is een eenhuizige plant. De vruchten zijn harig en zijn zoetzuur. Ze zijn relatief klein. De plant is minder productief dan alleen vrouwelijke rassen.

8. Soreli (vrouw) *Actinidia chinensis*

Dit ras bloeit van mei tot juni, wat vrij laat is voor chinensis. De vruchten zijn kaal, bruin, wegen circa 100g, 7-10 brix, hebben geel vruchtvlees en worden rond oktober rijp. De vruchten hebben een goede zoetzuur verhouding en een mild aroma. Ze dragen goed en kunnen 90 tot 120 dagen bewaard worden. De plant wordt 6-8 meter lang en 2-4 meter breed. Dit ras behoort tot de *Actinidia chinensis* var. *chinensis* en is tetraploid ($2n = 4x = 116$). Een mogelijke bestuiver is Belén. Dit is een *deliciosa*, dus waarschijnlijk bloeit hij iets te laat, maar dit hangt sterk af van de standplaats. De planten zijn tot -14°C goed winterhard.

9. Zakarpacie (S) (vrouw/man) *Actinidia hybride (delisiosa)*

Een eenhuizige *Actinidia delisiosa* selectie uit Polen. Het is mogelijk dat de soort met een andere soort gekruisd is. Dit ras is winterharder en stelt minder eisen aan de bodem. In voedselbos Beek is dit de sterkste kiwi. Hij groeit snel en herstelt zich goed na schade. Er zijn nog geen vruchten geweest, maar de planten zijn pas drie jaar oud. De bloei is laat. Hij bloeit van eind mei tot begin juni. De vruchten rijpen vanaf oktober. Ze wegen 75-80 gram en hebben groen vruchtvlees. Ze hebben een goede smaak.

Actinidia kolomicta (Siberische kiwi)

De Siberische kiwi wordt vaak als sierplant gezet, omdat de mannelijke planten witte bladspitsen hebben. Dit hebben ze met name in het voorjaar. Er zijn mannelijke en vrouwelijke planten. Heel af en toe zijn er eenhuizige planten. In Rusland hebben kwekers de vrouwelijke planten verder ontwikkeld tot planten met een betere vruchtkwaliteit. Kolomikta's komen uit oost Rusland en zijn winterhard tot -35°C. De planten willen in het voorjaar vroeg uitlopen. Hierdoor kunnen ze toch vorstschade oplopen. Dit komt omdat ze in een landklimaat ontwikkeld zijn. Het zijn adaptieve planten. De vrucht is met schil en al eetbaar. De meeste rassen hebben hele kleine bessen, maar er zijn rassen met 3-4 cm grote vruchten. Ze hebben een zoete smaak en zijn rijk aan vitamine C. De vruchten van kolomikta's vallen bij rijpheid van de planten af. Deze kiwi staat graag in de halfschaduw.

1. Adam (man)

Een Poolse mannelijke selectie. Ze hebben een mooie witte bladspits. In juni worden de bladeren roze. Vooral in de zon worden deze kenmerken duidelijker. De plant vormt veel kleine witte bloemetjes met grote stuifmeeldraden in mei. Ze ruiken licht naar citroen. Een goede bestuiver van Actinidia kolomikta.

2. Aromatnaya (vrouw)

Een selectie die vernoemd is naar aromatisch. De plant krijgt kleine zoete bessen die een sterk aroma hebben. Aan de zonkant kleurt de vrucht rood, wat bijzonder is bij kolomikta's. Het is een sterke groeier en hij is productief. De bessen rijpen vanaf half augustus.

3. Dr. Szymanowski (man/vrouw)

Dit is een eenhuizige plant, maar er is met een andere bestuiver meer productie. De vruchten rijpen vanaf half augustus. Ze hebben 130 dagen nodig om rijp te worden. De planten bloeien in mei. De vruchten zijn felgroen, langwerpig en heel zoet.

4. Krupnoplodnaja (vrouw)

Dit is de Siberische kiwi met de grootste vruchten, wat ook de betekenis van de Russische naam is. De naam wordt op meerdere manieren geschreven: Krupnoplodnaya, Krupnoplodnaja, Krupnoplodnaja en Krupnoplodnaja. De groene en ovale bessen zijn zoet (13 brix) en sappig. Ze hebben een goede smaak. Het vitamine C gehalte ligt rond 915mg per 100 gram. Het ras is geselecteerd in 'Vavilov Instituut in Leningrad, jetzt Sankt Petersburg'.

5. Matovaya (vrouw)

Dit is een Russische vroegrijpende selectie. Het is de vroegstrijpende Siberische kiwi. De bessen hebben een hoog vitamine C gehalte en zijn zoet (16 brix). De vruchten hebben een matte kleur, waar ze naar vernoemd zijn. Ze hebben zijn middelgroot.

6. Pautske (vrouw)

Pautske heeft grote vruchten met een geweldige smaak. Het ras komt uit Litouwen en is geselecteerd door de kweker Pautske. Het is een krachtige groeier.

7. Sentyabraskaya

Sentyabraskaya krijgt redelijk tot grote zoete en smaakvolle bessen. Dit vrouwelijk ras heeft het mooiste bonte blad. De bessen rijpen vanaf eind augustus.

8. Vitakola (vrouw)

Dit ras heeft grote, ovale en langwerpige (4-4,5 cm lang) bessen. Ze zijn groengeel en rijpen in augustus. Ze zijn aromatisch en lekker.

Bron en voor meer informatie zie: www.wildobstschnecke.de, [Pflanzenraritäten aus Mecklenburg-Vorpommern](http://www.manfredhans.de/dergruenetipp/wildobst) en <http://www.manfredhans.de/dergruenetipp/wildobst> en Deaflora